

14 april 2021

TOELICHTING FINANCIËLE PRODUCTEN MENS EN MAATSCHAPPIJ

1. Inleiding

Bij de Begroting 2021-2025 is voor het domein Mens en Maatschappij een taakstelling vastgesteld. In de Kadernota 2022-2025 worden ook investeringen gevraagd evenals aanvullend budget voor autonome kostenstijgingen.

In dit memo brengen we de taakstelling voor de Begroting, de aanvragen voor de Kadernota, de autonome groei én de resultaten van de Jaarrekening 2020 samen in één verhaal. De financiële producten zijn immers aan elkaar gerelateerd.

2. Jaarrekening 2020

Samenvattend beeld van de grootste sociaal domein onderdelen.

WMO

Het overall beeld is dat de uitgaven binnen WMO in lijn zijn met de verwachtingen van de tweede Bestuursrapportage rapportage. Er is een nadelig saldo op WMO begeleiding door blijvende groei van de aanvragen en een voordelig saldo op WMO begeleiding en beschermd wonen. Nadelig saldo €123.000 op WMO begeleiding en voordelig saldo van €110.000 op WMO opvang en beschermd wonen. In de septembercirculaire 2020 zijn extra middelen beschikbaar gekomen in de DUO vrouwenopvang/ huiselijk geweld. Door het zo laat beschikbaar komen van deze middelen konden deze door Veilig Thuis in 2020 niet volledig worden besteed en zijn teruggestort naar de gemeente.

Participatiewet

Het eindbeeld laat een positief saldo zien (WVS ca 80.000 en Werkplein ca 300.000). Er is meer uitgegeven omdat er meer uitkeringen zijn verstrekt. Dit is toe te schrijven aan corona. Tegenover de extra kosten staan echter hogere rijksinkomsten. Verder waren er lagere uitvoeringskosten op de bedrijfsvoering, er is minder inzet kunnen plegen op re:integratie en de WVS heeft minder beroep hoeven doen op de extra bijdragen van de gemeenten door hogere rijksinkomsten en compensatie in het kader van Corona.

Jeugdhulp

Jeugdhulp laat een positief resultaat zien van 184.000 euro. Door corona zagen we in het eerste half jaar van 2020 een grote afname in het aantal aanmeldingen en toekenningen. Dit is in de tweede helft van 2020 gelijkgetrokken met de aantallen van voorgaande jaren. Er waren wel beduidend minder en minder hoog complexe indicaties. We zien ook een verschuiving op inzet naar preventie, vanuit Centrum Jeugd en Gezin met inzet van Jongerenwerk en Jeugdverpleegkundigen, voorveld en het bieden van trainingen, coaching en ambulante begeleiding door jeugdprofessionals. Het aantal gesloten jeugdzorgopnames op basis van een rechterlijke uitspraak was in 2020 echter vier in plaats van gemiddeld één. Kosten daarvan zijn hoog (90.000 euro per opname). Het uiteindelijke positieve resultaat blijft daardoor relatief beperkt.

Vooruitblik: als de trend zich voortzet bij Jeugd dan is er voldoende geld geraamd voor Jeugd, het beeld is nog wel precair, de effecten van corona zijn immers nog ongewis. Dat geldt ook voor de Participatiewet. Bij WMO is het aantal aanvragen nog altijd stijgend. Toename vergrijzing, extramuralisering bij de GGZ, meer dementie werken niet beperkend op het aantal aanvragen. Andere werkwijzen, een alternatief aanbod, datasturing, meer naar het preventieve veld, intensieve samenwerking met partners zijn mogelijkheden die onderzocht worden om de kosten te verlagen en inhoudelijke kwaliteit te verbeteren.

3. Begroting 2021-2024

In de Begroting 2021-2024 is voor 1 januari 2021 een bedrag van ruim 34,56 miljoen euro opgenomen voor het gehele maatschappelijk domein

Dit bedrag is het uitgangspunt voor de taakstelling. De taakstelling luidt als volgt:

200.000 euro	2021
750.000 euro	2022
1.200.000 euro	2023
1.700.000 euro	2024

Dit betekent concreet:

- dat vanaf 2021 een bedrag van 200.000 euro structureel moet worden ingeboekt
- daarna vanaf 2022 een bedrag van 550.000 euro
- daarna vanaf 2023 een bedrag van 450.000 euro
- daarna vanaf 2024 een bedrag van 500.000 euro

Structurele bezuiniging is noodzakelijk gezien de toetsingseis van de Provincie.

In totaal gaat het om een bezuinigingspercentage van ongeveer 5%.

Aanpak taakstelling door Scan Mens en Maatschappij

De besparingen vanaf 2022 onderzoeken we door het uitvoeren van de Scan Mens en Maatschappij: Dat doen we volgens drie sporen

Het hoofdspoor is spoor 1:

1. We onderzoeken wat onze wettelijke taken zijn, gaan na waar beleidsvrijheid is en waar we andere keuzes kunnen maken. Ook het niveau van uitvoering van wettelijke taken biedt ruimte. Het overkoepelende doel is efficiënte inzet van middelen, waarbij onze doelstellingen uit de beleidsbegroting worden gerealiseerd. We denken na over andere werkwijzen voor onszelf en onze uitvoeringsorganisaties. Dit spoor heeft enerzijds een langere looptijd, ondertussen kijken we naar korte termijn mogelijkheden

Daarnaast onderzoeken we in 2 andere sporen waarvan de resultaten mede input zijn voor het hoofdspoor 1. Zij dragen bij om de keuzes te maken.

2. Onderzoek naar profiel van Moerdijk (sociaal-maatschappelijke kenmerken)
3. Onderzoek naar de waarde van preventieve inzet.

We zien de opgave voor de taakstelling als één totaalopdracht waarbij het uitgangspunt is deze fasegewijs te realiseren. De benodigde structurele 200.000 euro in 2021 wordt ingeboekt zonder ingrijpende aanpassing van huidig beleid en werkwijzen en krijgt vooral zijn beslag binnen de budgetten voor uitvoering van de Jeugdwet: verder gaan op de ingeslagen weg van 2020: meer inzet op de voorkant en daardoor minder toekenningen en intensieve zorg.

Bij de aanbidding van de Begroting 2022-2025 zal het college voorstellen doen om de taakstelling te halen voor 2022, met mogelijke doorkijk naar de jaren daarna. Die worden nu voorbereid. Onder andere op de volgende zaken.

- Bij de wettelijke taak maatwerkvoorziening WMO sorteren we nu voor op de nieuwe aanbestedingen Begeleiding, waarbij een grotere diversiteit van producten moet leiden tot een betere aansluiting op de behoefte aan ondersteuning (bijvoorbeeld 'intensief en kortdurend' en 'minder intensief en langdurig').
- Daarnaast kijken we naar mantelzorgwaardering, mantelzorgondersteuning en ondersteuning van vrijwilligers
- De toegang tot WMO- maatwerkvoorzieningen zoals Begeleiding en Huishoudelijke Ondersteuning willen we beperken door te investeren in organiseren van een indicatieloze dagbesteding en reablement van cliënten door inzet van een ergotherapeut om zelfredzaamheid van cliënten te vergroten
- De recent opgestelde kaders bij Jeugd in het kader van de aanscherping en grenzen aan de jeugdzorg geven mogelijkheden tot beperking van de toegang, waarbij bijvoorbeeld bij ouderproblematiek doorverwijzingen kunnen plaatsvinden naar Maatschappelijk Werk en of POH-er huisarts.
- De nieuwe koers van het Werkplein biedt meer mogelijkheden voor integrale ondersteuning binnen het sociaal domein. We brengen nu de stapeling van ondersteuning in beeld.

4. Kadernota 2022-2025

4.1. Er is een taakstelling maar ook autonome groei

Door vergrijzing, een flinke verwachte stijging van het aantal dementerenden en landelijk beleid (invoering abonnementstarief) zien we nog steeds behoorlijke groei in het aantal klanten bij de maatwerkvoorzieningen WMO, Huishoudelijke ondersteuning en Begeleiding. Dit staat nog los van de ingehaalde aanvragen door Corona.

Als er niet wordt ingegrepen met nieuwe werkwijzen of een gewijzigd aanbod van ondersteuning, dan voorzien we een mogelijke groei van ruim 30 indicaties per jaar bij Wmo begeleiding en ca 70 indicaties per jaar bij Wmo huishoudelijke hulp. Dat betekent een kostenpost van ongeveer 800.000 euro per jaar. We ramen optimistischer en gaan voor 2023 en verder uit van € 200.000 groei per jaar.

4.2. Er is een taakstelling maar er is ook investering nodig. De eerste inzichten in de scan laten zien dat we om de groei te dempen, moeten investeren in anders werken en preventie

Om de kosten van ondersteuning in de komende jaren te dempen, uit te stellen of om te vormen zijn financiële middelen en tijdsinvesteringen nodig. We willen eerst investeren in preventieve voorzieningen, andere werkwijzen, experimenten en innovaties om later te kunnen renderen. Kosten gaan voor de baten uit. De investering in indicatieloze dagbesteding en de inzet van ergotherapie boeken we in als kostenneutraal, hoewel de kosten zeker het eerste jaar voor de baten zullen uitgaan. We willen middelen uit de reserve Sociaal Domein inzetten om tijdelijk extra capaciteit te hebben om meer experimenten, innovaties en alternatieven te realiseren.